

er niets te halen dan de polyphage rupsen van *Hemithea strigata* Müll. een groene spanner met witten onderkant. Prettiger boomen zijn de elzen; de *Umbra* rupsen verkiezen alleen de jonge spruiten, maar *Deilinia pusaria* L., *exanthemata* Sc., *Abraxas marginata* L., *Larentia obliterata* Hufn. *autumnalis* Ström, *Notodonta dromedarius* L. *Selenia bilunaria* Esp. en andere nemen de doffe bladeren ook voor lief. Alles bijeengenomen, hel ik tot de meening over, dat het meer en meer genoemde griendje door de N. V. N. dient aangekocht te worden!

Numansdorp, 14 Februari 1907.

A. DULFER.

NOG IETS OVER SPREEUWEN.

In aansluiting met en als aanvulling van het stukje over spreeuwen in de Febr.-afl. van de L. N. acht ik het volgende wel waard, vermeld te worden. 't Is meer een eigenaardigheid dan een belangrijke waarneming.

Wanneer we, een twaalfal jaren geleden, mijn kameraad en ik, de paarden zomeravonds naar de weide brachten, drie kwartier buiten het dorp, dan hadden wij de vaste gewoonte, na de paarden de halsters te hebben afgedaan, ons aan den stillen, met zwaar geboomte begroeiden dijk te laten neervallen, om in het malsche gras wat uit te rusten. Nog niet lang echter lagen we, of een van beiden riep: „Dêr komme ze weer, kiek is, wat 'n troep.” Die ze waren dan spreeuwen, die hoog in de lucht over ons heen vlogen. We volgden ze met de oogen, doch eer ze neerstreken in de populieren van de ons welbekende hofstede, een kwartier verder gelegen, kondigde een dof gegons de nadering van nieuwen zwerm aan. Die vroeg dan weer onze aandacht. Een oogenblik later vloog weer een andere vlucht denzelfden kant op en, ja, laat ik maar zeggen: er kwam geen eind aan. Tusschen 7 en 8 uur volgden de zwermen elkaar zóó dicht op, dat we het niet konden volgen, want niet alleen over onze hoofden heen, doch van alle kanten, Oost, West, Zuid, Noord zagen we groote vluchten zich naar de groep populieren begeven, vluchten van honderden, van duizenden wel. ('t Is moeilijk zoo'n aantal tot op een paar honderd te benaderen; men heeft er zoo weinig houvast aan). Een troepje van een tiental zagen we er ook wel eens tusschen-door vliegen; die werden altijd voor achterblijvers gescholden. Als dan de vluchten niet zoo druk meer over ons heen-streken en de schemering begon te vallen, dan namen we de halsters op en gingen naar huis.

Maar op de bedoelde hofstede, daar was het dan 's avonds ongeveer 8 uur een leven en een beweging van belang. Alle spreeuwen van heinde en verre daar aangekomen, zaten in de boomen. De takken bogen onder den last. Aan het kleinste twijgje hing een spreeuw. En ze zaten daar te snappen en te zwetsen, alsof ze samengekomen waren, om elkaar de gebeurtenissen van den dag te vertellen. Dat was een gepiep, een getjilp en een gekwetter zonder einde.

Wanneer we als kleine jongens, daar 's avonds langs kwamen, moesten we altijd met een eind hout eens tegen een boom slaan. Dan had je 't lieve leventje gaande. Onder oorverdoovend gegons vlogen duizenden spreeuwen uit de boomen, om echter gauw als een geordende troep hoog in de lucht kunstige manoeuvres uit te voeren. Elke nieuwe slag deed weer honderden spreeuwen de vlucht nemen en gaarne volgden we met de oogen de levende wolkjes, die daar zweefden, hoog boven onze hoofden. Daar drijft de eerst gevluichte, de grootste zwerm. Roef! opeens zwenkt

de heele troep, geen enkel beestje blijft achter, of zwenkt verkeerd. Wie gaf het bevel; we hoorden er niets van. Zie, de zwerm gaat zachtjesaan over in een smalle slangvormige rij, aanschouw die golvende beweging, die rijzing en daling, tot langzamerhand de slang weer overgaat in een min of meer cirkelvormigen zwerm, die, na nog eenige meesterlijke zwenkingen, eindelijk weer gelijkmatig in de boomen neerstrijkt.

Inderdaad, bewonderenswaardig zijn hunne bewegingen dat zwenkt, rijst en daalt, alles te gelijk en de mensch, die met alle studie staat te kijken, hoort noch ziet het minste teeken daartoe.

De eene vlucht na de andere strijkt weer in de boomen neer en als ze nog een poosje hebben zitten kwebbelen, dan drijven ze in groote zwermen over huis én schuur heen naar het bosch daarachter. Daar gaan ze slapen. Ieder zoekt een plaatsje en van lieverlee komt er wat rust. Den anderen morgen echter zijn ze al vroeg in de weer. Om 4 uur ongeveer ziet men ze vertrekken, zooals ze gekomen zijn, naar alle windstreken heen, om met het vallen van den avond terug te keeren.

En dat was niet twaalf jaren geleden zoo, dat was zestig jaren geleden ook al zoo en dat zal a.s. zomer nog en wêr zoo zijn. De boer, die op de hofstede grijs geworden is, heeft het van kindsbeen af, nooit anders gekend. Jaar in, jaar uit, van half Juni tot September kan men avond aan avond hetzelfde wêr zien gebeuren. Ze komen tot uit Schouwen toe, een aardige afstand, als men bedenkt, dat de hofstede (— eenig in dit opzicht op ons eiland —) ligt onder Oosterland, aan den dijk langs het Keeten, en dat alleen, om in een bosch van esschen- en elzenstruiken te komen slapen. Hoevele boschjes en bosschen als dat trekken ze niet over, veel dichter bij het terrein van hun dagelijksche bezigheden! Waarom nu juist allemaal naar datzelfde bosch?

Zelfs het breede Keeten schrikt hen niet af. Het eiland Tholen, niet minder als Schouwen-Duiveland is door duizenden vertegenwoordigd. Naar mijn meening is zoo iets eenig in zijn soort en mocht iemand van de lezers soms a.s. zomer naar ons dorpje afdwalen, hij vraagt maar naar de hofstede, waar al die spreeuwen komen slapen, de kleinste kwajongen zal het hem zeggen.

Rotterdam.

J. VIJVERBERG.

EEN TOCHTJE NAAR 'T FORT RUIGENHOEK.

En van de aardigste tochtjes in de omstreken van Utrecht voor plantenliefhebbers, is wel in de eerste plaats, een naar 't fort Ruigenhoek. Wanneer men over den Groenenkanshendijk er naar toe gaat, vinden we op 't paadje, dat ons naar 't fort zal brengen, rondbladige Munt (*Mentha rotundifolia*). Aldaar aangekomen, ziet men 't fort met 't heldere grachtwater in zijn volle glorie liggen.

Wat schittert de zon aardig op 't helder-witte huisje van den fortwachter en wat spiegelt zij vroolijk in 't water! Als men nu aan de genoemde zijde bij 't fort komt, ziet men prachtige bossen bloeiend koninginnekruid (*Eupatorium cannabinum*). Wanneer we nu onze wandeling vervolgen en de linkerzijde opgaan, komen we eerst aan een wilgenboschje. Wat is dat een allerlieft boschje en wat een prachtige pluimen staan daar, neen maar, die zijn mooi, zóó hebben we ze nog nooit ergens gezien. Hier staat ook